

Sygn. akt I C 554/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Łowiczu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Chondzyńska

Protokolant: Marcin Kazimierczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2016 roku

sprawy z powództwa P. (...)z siedzibą we W.

przeciwko K. M.

o zapłatę kwoty 5044,30 zł

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 554/15

UZASADNIENIE

W dniu 16 grudnia 2015r. powód P. (...) z siedzibą we W. wniósł pozew przeciwko pozwanej K. M. o zapłatę kwoty 5 044,30 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów sądowych w kwocie 250 złotych i kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1 217 złotych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód podniósł, iż pozwana w dniu 24 lipca 2005r. zawarła z (...) SA (poprzednio C. Bank) umowę bankową o numerze dłużnika (...), na podstawie której pozwana otrzymała określoną kwotę pieniężną i zobowiązała się do jej zwrotu na warunkach ściśle określonych w umowie. Pozwana nie wywiązała się z przyjętego na siebie zobowiązania, wobec czego niespłacona kwota należności głównej stała się wymagalna wraz z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia. W wezwaniu do zapłaty należności bank uprzedził pozwaną, że nieuregulowanie zaległości w wyznaczonym terminie skutkować będzie przelaniem wierzytelności na rzecz P. (...). Strona pozwana pomimo upływu terminu nie dokonała zapłaty i w dniu 17 kwietnia 2015 r. (...) SA dokonał przelewu przysługującej od pozwanej wierzytelności na rzecz powoda P. (...), cedując na niego całość praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej przez pozwaną z wierzycielem pierwotnym.

(pозew k. 2-3, 18)

Na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2016r. pozwana K. M. oświadczyła, że ma wiele zadłużeń i nie wie, czy i ile z tej umowy spłaciła, nie pamięta warunków umowy. Nie pamięta, czy z powodu tego zadłużenia toczyło się jakieś postępowanie egzekucyjne. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia.

(protokół rozprawy k. 30)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 kwietnia 2015 r. została zawarta umowa sprzedaży wierzytelności pomiędzy (...) SA z siedzibą w P. Oddział w Polsce

a P. (...)z siedzibą we W. reprezentowanym (...) SA z siedzibą we W., w wyniku której Bank dokonał sprzedaży wymagalnych wierzytelności pieniężnych, wynikających z umów bankowych, szczegółowo określonych w załączniku 1 do umowy, zawierającym wykaz zbywanych wierzytelności, w tym wierzytelności przysługującej mu względem pozwanej K. M. z umowy zawartej dnia 24 lipca 2005r. numer klienta (...), na którą składa się kapitał w kwocie 4 013,28 złotych i odsetki w kwocie 822,55 złotych.

(umowa sprzedaży wierzytelności k. 7-10, wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy k. 11)

Dnia 11.12.2015r. P. (...) z siedzibą we W. reprezentowany przez (...) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą we W. wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego i ewidencji analitycznej Nr S/707/218/ (...) przeciwko dłużniczce K. M. stwierdzający, że w dniu 17 kwietnia 2015r. fundusz nabył od (...) SA wierzytelność wobec dłużniczki, wynikającą z umowy kredytu numer (...). Wysokość zobowiązania na dzień wystawienia wyciągu wynosiła łącznie 5 044,30 zł, w tym należność główna w kwocie 4 013,28 zł oraz odsetki w kwocie 1 031,02 zł,

(wyciąg z ksiąg rachunkowych k. 6)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przedłożone przez powoda i powołane wyżej dokumenty prywatne w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu oraz w postaci umowy cesji wierzytelności z wyciągiem z załącznika do umowy.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 316 k.p.c. sąd, wydając wyrok ocenia sprawę mając na uwadze stan sprawy, czyli istniejące okoliczności faktyczne i stan prawny obowiązujący na dzień orzekania.

Należy zważyć, iż zgodnie z zasadami obowiązującymi w procedurze cywilnej ciężar gromadzenia materiału procesowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 6 k.c.). Art.

6 k.c. określa reguły dowodzenia, to jest przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76). W myśl zatem ogólnych zasad na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających jego roszczenie, a mianowicie faktu, że z tytułu niespłaconych należności z umowy

kredytu należy mu się od pozwanej dochodzona pozwem należność a wobec podniesionego zarzutu przedawnienia, że doszło do przerwania biegu przedawnienia.

Powód nie udokumentował w sposób nie budzący wątpliwości istnienia ani wysokości wierzytelności dochodzonej pozwem, przedkładając jedynie wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego i ewidencji analitycznej z dnia 11.12.2015r. W ocenie Sądu dokument ten nie spełnia kryteriów wymaganych od tego typu dokumentu, a więc faktycznie nie stanowi wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu. Przedłożony przez powoda dokument został wprawdzie zaopatrzony w stosowną pieczęć, a nadto - mając na uwadze treść udzielonego pełnomocnictwa i odpis z Krajowego Rejestru Sądowego - w podpis uprawnionej osoby, jednak nie zawiera odpowiednich danych wskazujących na przejście uprawnień. Dokonując oceny tego dokumentu we wskazanym powyżej zakresie Sąd miał na względzie zasadę prowadzenia rachunkowości przez fundusze inwestycyjne, które zostały również przywołane w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2009r., zapadłego pod sygn. akt V ACa 549/08 (LEX nr 508535). W uzasadnieniu wskazanego powyżej wyroku podniesiono, że „zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694) i rozporządzenia Ministra Finansów z 8 października 2004 r. w

sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (Dz.U. Nr 231, poz. 2318) zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się na podstawie dowodów księgowych, które powinny zawierać m. in. określenie stron dokonujących operacji gospodarczej, opis operacji, jej wartość i datę dokonania, a sam zapis obejmuje co najmniej datę operacji, skrót lub kod operacji, kwotę zapisu i oznaczenie właściwego konta. Wyciąg z księgi rachunkowej powinien zawierać przynajmniej powtórzenie danych (zapisu) z księgi rachunkowej w odniesieniu do danej wierzytelności.”

Przedstawiony przez powoda dokument wskazuje wprawdzie datę zawarcia i numer umowy kredytu oraz wysokość zobowiązania, a więc podaje informacje umożliwiające identyfikację wierzytelności figurującej w księgach rachunkowych powoda P. (...) w W.. Nie pozwala jednak sądowi na weryfikację tożsamości tegoż zobowiązania (objętego wyciągiem z ksiąg rachunkowych, nabytą na podstawie cesji wierzytelności) z wierzytelnością, wynikającą z umowy zawartej przez pozwanego z pierwotnym wierzycielem. Konkludując, dokument wystawiony przez powoda nie potwierdza nabycia określonej powyżej wierzytelności służącej poprzedniemu wierzycielowi.

W piśmiennictwie i judykaturze już wcześniej podnoszone były wątpliwości co do mocy dowodowej wyciągu z ksiąg funduszy inwestycyjnych (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 lipca 2011 r. sygn. akt P 1/10, stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu uchwały z 7 października 2009 r. sygn. akt III CZP 65/09 stwierdzające, że wpis do tych ksiąg nie rodzi domniemania istnienia wierzytelności).

Zgodnie z art. 194 §2 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U 2004.146.1546) znowelizowaną ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. 2013.777), moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1 tego artykułu (księgi rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności) nie obowiązują w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Domniemanie zgodności z prawdą treści dokumentu w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie obejmuje faktu istnienia wierzytelności nabytej przez fundusz sekurytyzacyjny w drodze przelewu (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r. w sprawie III CZP 65/09). Samo dokonanie zapisu w księgach funduszu o istnieniu wierzytelności nie wiąże się z domniemaniem prawnym, iż wierzytelność ta istnieje, brak bowiem jakiegokolwiek sposobu kontroli prawidłowości podstaw dokonywanych wpisów, poza ich prawidłowością formalną. Organy funduszu nie mają wystarczających kompetencji do zbadania, czy nabywana wierzytelność faktycznie istnieje. Należy pamiętać, że fundusze mogą nabywać wierzytelności od różnych podmiotów, a nie tylko od banków krajowych, których pozycja w zakresie wiarygodności wystawianych dokumentów jest wyższa. Nadmierne rozszerzenie domniemania wynikającego z art. 194 u.f.i. prowadziłoby do pogorszenia sytuacji dłużników (lub domniemanych dłużników) względem funduszy. Regulacja przewidziana w art. 194 u.f.i. stanowi wyjątek od zasady swobodnej oceny dowodów i podlega ścisłej wykładani. O ile należy przyjąć, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu potwierdza fakt dokonania cesji (nabycia wierzytelności), o tyle do wykazania skuteczności tego nabycia w świetle prawa cywilnego lub szerzej - do wykazania istnienia wierzytelności w razie zaprzeczenia przez pozwanego jej istnieniu, konieczne jest przedstawienie przez fundusz odpowiednich dowodów.

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych ustawa ta stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do dwóch wyroków Trybunału Konstytucyjnego stwierdzających niezgodność z Konstytucją:

- 1) wyroku z 15 marca 2011 r. (P 7/09) dotyczącego przepisu art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.),
- 2) wyroku z 11 lipca 2011 r. (P 1/10) dotyczącego przepisu art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 lipca 2011 r. w sprawie P 1/10 orzekł, że art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zdanie pierwsze i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Nowelizacja zniosła więc przywilej nadający księgom rachunkowym funduszu, wyciągom z tych ksiąg i oświadczeniom moc dowodową dokumentu urzędowego.

W obowiązującym na dzień orzekania stanie prawnym to fundusz Prokura (...) musi przeprowadzić dowód co do istnienia zobowiązania, które nabył od pierwotnego wierzyciela oraz że zobowiązanie to ma dochodzoną pozwem wysokość, bowiem jak wskazano wyżej podstawową zasadą procesu cywilnego jest obciążenie ciężarem udowodnienia roszczenia strony powodowej. Dopóki powód nie wykaze istnienia i wysokości roszczenia, pozwany nie musi podejmować obrony bez obawy o wynik sporu.

Powód powinien, poza przedłożeniem wyciągu ze swoich ksiąg rachunkowych, wykazać zasadę i wysokość zobowiązania czego, wbrew spoczywającemu na nim ciężarowi dowodzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne nie dokonał. O ile jednak należy przyjąć, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu potwierdza fakt dokonania cesji, o tyle do wykazania skuteczności tego nabycia w świetle prawa cywilnego lub szerzej - do wykazania istnienia wiarygodności, konieczne jest przedstawienie przez fundusz odpowiednich dowodów (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2007r., III CZP 101/07, niepubl., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009r., III CZP 65/09, OSNC 2010/4/51).

Stosownie do art. 509 §1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Zgoda dłużnika jest potrzebna, jeżeli w umowie wierzyciela z dłużnikiem wyłączono możliwość przeniesienia wierzytelności, co w sprawie niniejszej nie jest możliwe do ustalenia z uwagi na nieprzedstawienie sądowi umowy kredytu, zawartej przez pozwaną z pierwotnym wierzycielem.

W rozpoznawanej sprawie brak jest więc dowodów określających pierwotną wierzytelność w postaci umowy kredytu, zawartej przez pozwaną z (...) SA oraz specyfikacji niezapłaconych rat kredytu, które składają się na należność główną, dowodzących wysokości i terminu wymagalności umówionych odsetek wskazanych w wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu.

W ocenie sądu za skuteczny uznać należy zarzut przedawnienia roszczeń objętych pozwem podniesiony przez pozwaną na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2015r. Stosownie do art. 117 §1 i 2 k.c. roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu a po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko któremu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego spełnienia. Termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. Roszczenie podlegające ogólnemu trzyletniemu terminowi przedawnienia musi być bezpośrednio związane z prowadzeniem działalności gospodarczej albo dotyczyć świadczeń okresowych. Kodeks cywilny nie definiuje tego pojęcia działalności gospodarczej, pozostawiając tę kwestię orzecznictwu i nauce prawa cywilnego. Pojęcie działalności gospodarczej występuje na płaszczyźnie innych aktów normatywnych, w tym również na gruncie prawa publicznego. W kodeksie cywilnym ustawodawca odwołuje się do tego pojęcia, tworząc definicję legalną przedsiębiorcy (art. 43¹ k.c.), przedsiębiorstwa w znaczeniu podmiotowym (art. 55¹ k.c.), czy też konsumenta (art. 22¹k.c.). Na potrzeby komentowanego przepisu można przyjąć definicję działalności gospodarczej zawartą w art. 2 u.s.d.g., zgodnie z którą, jest to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Instytucje finansowe bezsprzecznie udzielają kredytów konsumenckich w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. W wyroku z dnia 2 października 2008 r., sygn. akt II CSK 212/08, Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdził, że roszczenia banku z umowy kredytu odnawialnego udzielonego w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym przedawniają się w terminie trzech lat (art. 118 k.c.) (Biul.SN 2009/1/11, OSNC-ZD 2009/3/60).

Bieg terminu przedawnienia, zgodnie z art. 120 § 1 k.c., rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Obowiązujące przepisy nie definiują również pojęcia wymagalności. W doktrynie przyjmuje się, że jest to stan, w którym wierzyciel uzyskuje możliwość żądania zaspokojenia, a dłużnik zostaje obciążony obowiązkiem spełnienia świadczenia (por. W. Czachórski [i in.], *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2002, s. 303; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania...*, s. 293). Ogólne określenie terminu wymagalności znajduje się w art. 455 k.c., zgodnie z którym: "Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania". Treść tego przepisu stanowi punkt wyjścia dla określenia początku biegu przedawnienia. Prawdopodobnie zachowanie się dłużnika w wykonaniu zobowiązania jest oceniana z uwagi na czas, w którym zobowiązanie powinno zostać wykonane. Termin wykonania świadczenia jest w tej sytuacji rozumiany jako ostatni dzień, w którym najpóźniej świadczenie powinno zostać spełnione przez dłużnika według treści zobowiązania. Moment ten jest zawsze dniem poprzedzającym dzień wymagalności (M. Lemkowski, glosa do wyroku SN z 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSP 2005, z. 7-8, poz. 94).

Roszczenie pozwu, jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez pierwotnego wierzyciela (...) SA, jak i nabywcę - powoda, a więc jako roszczenie, z którym występuje przedsiębiorca, podlega trzyletniemu przedawnieniu zgodnie z art. 118 k.c. Przepis ten nie wymaga bowiem dla zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia, aby stosunek prawny, z którego roszczenie wynika, był obustronnie gospodarczy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 2003r., V CK 24/02, Biul. SN 1/04, s. 10, w orzeczeniu z dnia 10 października 2003r., II CK 113/02, niepublikowanym, w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003r., (...) 316/01, OSNC 7-8/04, poz. 117).

Stosownie do art. 123 §1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym (arbitrażowym), przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczeń oraz przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 4 października 2006 r., II CSK 202/2006, LexisNexis nr (...) (MoP 2006, nr 21, s. (...)), czynność procesowa tylko wtedy przerywa bieg przedawnienia, gdy można ją uznać za „przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia”.

W szacunkowych danych o okolicznościach sprawy niniejszej bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę przez pozwaną K. M. świadczeń wynikających z umowy kredytu, rozpoczął się co najmniej w dniu, w którym świadczenie banku z umowy kredytu zostało wykonane, a więc co najmniej w dniu postawienia do dyspozycji kredytobiorcy umówionych środków finansowych, co w praktyce ma miejsce w dniu zawarcia umowy. Bez wątpliwości z uwagi na datę zawarcia umowy kredytu (2005r.) i wysokość należności głównej dochodzonej pozwem termin wymagalności wierzytelności z tej umowy był znacznie wcześniejszy, niż wskazany w umowie cesji z dnia 17 kwietnia 2015r, ale nieprzedłożenie umowy kredytu uniemożliwia weryfikację terminu wymagalności przedmiotowego roszczenia w sposób bardziej precyzyjny. Od 24 lipca 2005r. do dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie ponad trzykrotnie upłynął trzyletni termin przedawnienia roszczenia. Powód nie wykazał, aby bieg terminu przedawnienia został przerwany stosownie do art. 123 § 1 k.c.

Normy określające długość terminów przedawnienia mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Sąd wyjątkowo może nie uwzględnić zarzutu upływu terminu przedawnienia roszczenia także wynikającego ze stosunku z przedsiębiorcami - jeżeli jego podniesienie jest nadużyciem prawa (tak SN w wyroku z 19.3.2009 r., IV CSK 492/08, Legalis). Trzyletni termin na dochodzenie roszczenia objętego pozwem biegnący od dnia 24 lipca 2005r. upłynął co najmniej z dniem 24 lipca 2008r. a pozw w sprawie niniejszej został wniesiony w dniu 16 grudnia 2015r. (data nadania w urzędzie pocztowym), a więc po upływie 3 lat.

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) przedawnienie można uwzględnić tylko na zarzut (por. art. 117 § 1 KC). Pozwana zwerbalizowała wprost, że podnosi zarzut przedawnienia, który okazał się skuteczny. Powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazał bowiem przed sądem, aby zaistniało zdarzenie skutecznie przerywające bieg terminu przedawnienia

dochodzonego roszczenia ani nie wykazał okoliczności, które pozwalałyby uznać powołanie się przez pozwaną na zarzut przedawnienia za nadużycie prawa.

Z powołanych wyżej przyczyn - nieudowodnienia istnienia i wysokości roszczenia z umowy kredytu zawartej z pierwotnym wierzycielem o skutecznego podniesienia przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia - powództwo podlega oddaleniu.